

Mrtvi kot

Hrupa in iger!

ALENKA PIRMAN

Kaj poslušate ta hip? Karkoli že, to je glasba, nas uči Fluxus, ki najde umetnost (tako kot nekateri boga) v vsem, kar nas obdaja. Vseprisotna umetnost. Sleherni zvok, ki mu prisluhne-mo in ga uslišimo, je vreden naše pozornosti. Najbolj vsakdanji zvoki nas bodo vrgli iz rutine. In kdo ve, česa vse se bomo domislili potem, ko bomo tako iztirjeni? Kar sredi tipkanja, vožnje z avtobusom ali pomivanja posode lahko začnemo spreminjati svet ... Najpriročnejši subverzivni trik, kar jih poznam!

In potem se ti nekega nedeljskega dopoldneva na letališču znajde Brian Eno, rahločutni glasbenik, ki zna uživati v njegovi lepoti. Edino, kar ga zmoti, je "tista obupna glasba", ki nam menda dopoveduje, da bo še vse v redu in da v letalu ne bomo umrli. "To je vendar velika laž," pravi. In skomponira Music for Airports, štiri legendarne komade (sicer dolge od 8 do 16 minut, a namenjene neskončnemu zankanju), ki sporočajo: "Vseeno je, ali boš umrl ali ne, saj boš vendar že čez nekaj trenutkov sedel v veselju!"

V sedemdesetih sta torej vzniknili dva zelo različna načina umetniškega udomačevanja hrupa lotili ste se ga lahko s povečano pozornostjo in toleranco ali pa z ambientalno glasbo. Slednji je pot utrla ameriška firma Muzak. Skrbno načrtovani paketi podtaknjene glasbe so več desetletij povečevali storilnost in prodajo.

Danes so odslužili, vsaka tankočutnost je odveč v možgane nam brez anestezije vrtajo komercialne radijske postaje. Kdaj ste nazadnje nakupovali v trgovini brez glasbe? Posedali v kafiču brez prižganega radia? Pridušeno dihal in zijali nekam pod strop, medtem ko ste se z neznanci peljali v neslišnem dvigalu? Poučni esej o hrupu (Jacques Attali: Hrup. Politična ekonomija glasbe, Maska 2008), tudi ta je nastal v sedemdesetih, ugotavlja: "Tržišče je lahko mirno: ljudje se ne pogovarjajo več. Niti o sebi niti o svetu. Pustijo, da se med sabo kot mesečniki pogovarjajo trgovski artikli, edine teme njihovih redkih razgovorov." Ampak Slovenecem dobro kaže, z neba nam je padel "glasbeni mrk". V juniju je namreč stekla "akcija odklapanja vseh avdiovizualnih naprav v gostinskih in frizerskih lokalih, kozmetičnih salonih, trgovinah in drugih obrtnih obratovalnicah". Podivjani privatniki hočejo pri podivjani kolektivi doseči cenejša nadomestila za javno predvajanje glasbe. Zaobšla bom vprašanje avtorskih pravic v butalah, ker me veliko bolj gnjavi slutnja, da so umetniški postopki lahko le anestetik za hrup. Hrup ni drugega kot pomanjkanje discipline naučiti se ga moramo organizirati, pa bo.

Zato obstajajo kuratorji hrupa primejo vas za roko in povedejo na varno. Približajo vam nesprejemljivo. (Tudi prvo škatlico cigaret je težko pokaditi, pravijo. Mučno je in samo z vztrajnostjo dosežemo prevoj v užitek.) "Nosečnicam, epileptikom in osebam s srčnim spodbujevalnikom odsvetujemo ogled predstave," se je leta 1995 razlegalo po Cankarjevem domu, ko smo z Galerijo Škuc organizirali nastop skupine Granular

Synthesis. Opozorilo je namigovalo na "mogočne subsonične elemente, ki so izzvali osebno fizično izkušnjo navzočnosti", kar z drugimi besedami pomeni, da sta Ulf in Kurt pretresla naše notranje organe in mrežnice. (Opozorilo je zaleglo in gospod direktor si je predstavo raje ogledal kar iz kabine za tehnike.) Ponujala se je zabava, ki pa smo jo lahko prestali le s skrajnimi napor. Hrup torej krotimo, v njem se trudimo prepoznati vrednoto, lepoto, subverzijo... Nesprejemljivo spreminjamo v sprejemljivo. Intelektualiziramo in poblagovljamo. Ne glede na to, kaj poslušamo, kako (ne)kultiviran je naš glasbeni okus in kako širok je razpon naše tolerance, se zdi, da ostaja nesprejemljivo le dvoje: diletantsko organiziran hrup in pomanjkanje prave mere. Za vse drugo se vedno najde občinstvo. Tudi za nasilje in smrt.

Če z vsemi temi prepovedmi in civilnimi iniciativami mislimo resno, bomo v prihodnosti živeli v tihih in temnih mestih s čistim zrakom brez osvetljenih pročelij, avtomobilskega hrupa, nadležne glasbe in, seveda, brez cigaretnega dima... Na dobri poti smo, a brez žrtev ne bo šlo. V eni od služb vozim avto na hibridni pogon. Lahko je tako tih, da ne splaši niti golobov.

V Ameriki, kjer so nagnjeni k dramatiziranju, mu pravijo kar "tihi ubijalec", saj se vam menda prikrade za hrbet kot nindža. Tamkajšnja zveza slepih že navija za amandma, ki bi od proizvajalca zahteval, da avtu vcepi umeten hrup. Kot tisti škljoc pri digitalnem fotoaparatu. Če smo se v življenju doslej ravnali po posluhu, se nam torej obetajo nevarni časi. Povoženi, ampak z zdravimi pljuči!

jitvenega učinka, zaključil pa ob 20. uri s premiero predstave Me-ti/Knjiga obratov v režiji **Matjaža Bergerja**.

"Čas je za Brechta," sta se na današnji novinarski konferenci strinjala Berger, ravnatelj Anton Podbevšek teatra, in

Neda Pagon, urednica založbe Studia Humanitatis, ki sodeluje pri organizaciji "maratona". Z dnevom, posvečenim Brechtu, smo izpolnili njegovo željo, da se teorijo vedno preverja v praksi, prakso pa v teoriji, je povedal Berger. **(sta)**

Besede se bodo povezale z glasbo

Osrednji del Spogledov bo pesniško srečanje s prevajalsko delavnico

PETRA ZEMLJIČ

"S Spogledi želimo opozoriti na aktualno slovensko literarno produkcijo, se soočiti s kritiko sodobnega literarnega ustvarjanja ter omogočiti, da avtorji in strokovnjaki soočijo svoja stališča in nova spoznanja s področja sodobne literarne teoretske misli," sporoča **Orlando Uršič**, direktor Študentske založbe Littera in vodja mednarodnega književnega festivala Spogledi. Ta, tretji po vrsti, se začneja v ponedeljek, 9. junija, v Slovenski Bistrici, natančneje v mladinskem centru K.Reš.

Za Uršiča je srečanje različnih evropskih jezikov izjemnega pomena za ohranitev kulturne raznolikosti, zato napoveduje predstavitev slovenske in tuje literature ter aktualno dogajanje v literarni umetnosti. Osredni del Spogledov bo pesniško srečanje s prevajalsko delavnico, ki jo vodi prevajalka iz francoščine in italijanščine **Nadja Dobnik**. V Mariboru bodo izbrani pesniki brali svojo poezijo v petek, 13. junija, v prostorih Literine knjižarne, v Bistrici pa na zaključnem večeru festivala naslednjo soboto. Slovenski pesniki **Ivan**

Z lanske prevajalske delavnice festivala Spogledi (Sašo Bizjak)

Dobnik, Cvetka Bevc, Marcello Potocco, Stanka Hrastelj, Miriam Drev in Anjuša Belehar so povabili pesnike in prijatelje iz štirih držav: **Eduarda Akulina** iz Belorusije, **Dagnijo Dreiko** iz Latvije, **Christiana Sinica** iz Italije in **Branislava Oblučarja** s Hrvaške. "Namen srečanja je povezati družjenje in branje poezije z odkrivanjem pesniških svetov skozi prevajanje, z iskanjem izraznih možnosti v lastnem jeziku in raziskovanjem izraznih poti za lastni pesniški jezik v drugih jezikih. Besede se bodo povezale tudi z glasbo, saj sta Eduard in Christian tudi pevca in glasbenika, svoje prevode pa bodo avtorji predstavili na branjih, v reviji Poetikon in v knjižni obliki," razlaga Nadja Dobnik, vodja prevajalskih delavnic.

Če še na hitro preletimo program: vsak dan, od ponedeljka do petka, se ob 17. uri obeta v

bistriškem centru projekcija filmov CIAK junior. **Maja Furman**, vodja projekta, pravi, da je ta namenjen ustvarjalnosti mladih, starih od 9 do 18 let. "Mladostniki ustvarjajo scenarije ali zgodbe za scenarije, na podlagi katerih filmske ekipe posnamejo kratke filmčke. V projekt je vključenih devet držav, ki svoje najboljše izdelke predstavijo na vsakoletni podelitvi nagrad v italijanskem Trevisu." Izbor filmov je skupaj z RTVS narejen posebej za Spogleda.

Zagotovo bo zanimiva tudi okrogla miza Zmagoslavje proze (moderator bo **Robert Titan Felix**), ki bo v sredo, 11. junija, ob 17. uri v atriju mladinskega centra, slavnostna zaključna prireditev (s koncertom skupine Alethea) pa bo na gradu Slovenska Bistrica v soboto, 14. junija, ob 19. uri. Obetajo se še številne spremljevalne prireditve.

SPOGLEDI 2008

Mednarodni bistriški književni festival
9. - 14. junij, grad Slovenska Bistrica

Ponedeljek, 9. 6. 2008

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Filmi, ki jih delajo otroci, projekcija filmov CIAK junior.

18.30 Slovenska Bistrica – Dolce Vita
Matjaž Javšnik Od boga poslan, monodrama.

Torek, 10. 6. 2008

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Filmi, ki jih delajo otroci, projekcija filmov CIAK junior.

18.00 Maribor – Literina knjigarna
HRUP – zvočna intervencija

20.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Sinnico & Babby dolido (Italija), rock, and psychedelic performance.

Sreda, 11. 6. 2008

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Filmi, ki jih delajo otroci, projekcija filmov CIAK junior.

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš. – atrij
Zmagoslavje proze, okrogla miza.

18.00 Slovenska Bistrica
Stand up comedy – Martina Ipša, Jurko Starc, Jure Murko.

Četrtek, 12. 6. 2008

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Filmi, ki jih delajo otroci, projekcija filmov CIAK junior

19.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš. – atrij
Edvardo Akulin (Belorusija)
kantavtorski koncert in branje udeležencev mednarodne prevajalske delavnice.

Petek, 13. 6. 2008

17.00 Slovenska Bistrica – MC K.Reš.
Filmi, ki jih delajo otroci, projekcija filmov CIAK junior.

18.00 Maribor – Literina knjigarna
Branje udeležencev mednarodne prevajalske delavnice.

Sobota, 14. 6. 2008

19.00 Grad Slovenska Bistrica
Zaključna prireditev, branje in vokalno akustični koncert skupine Aletheia.

22.00 MC K.reš
After party – pogostitev avtrojev in publike, toplo hladni bife, pijača in glasba.

6. FESTIVAL KANTAVTORSTVA KANTFEST

2.06 LJUBLJANA RIBA PREDSTAVEN - 3.06 MARIBOR RIBA RIBA - 4.06 BISTRICA RIBA KULTURE

IVAN VRAGLOVICH
KATARINA JUVANČIČ
MARKO GROBLER
JERRY MAŽGON
ZAK ŠTUHLAC
MATEJ TRATNIK
DR. NaPAIN
DANILO ZENKO
DANI PETEK
ZOFIJINI LJUBIMCI
NARODNOZABAVNI TENDENCIJI
TOXSICK
LEON MATEK
PETER ANDREJ

NA KANT ALI V KANTO?

DRAGO MLINAREC
JANI KOVAČIČ
BOJAN DROBEZ
MARKO BRECELJ
FED VOLARIČ
MARTIN WILLNAUER
UROS ZUPAN
DRAGAN POTOČNIK
RUDI BUČAR
MATJAZ ROMIH
KENIA JUS
DANI KAVAS &
TADEJ VESENJAK

GLASBENI CENTER
VEČER PRISTOJA
MESSER
FERRUM
ZM

LITERA **KRES mladinski center** **TURISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE** **poetikon**

NLB **VEČER**

IMPOS **PANORAMA** **ALMONT** **Nova KBM** **impol** **S.O.U.M. 1959** **FEVICA**

GRANIT d.d. **MASKA** **Rsi** **AVTO ZEBEC d.o.o.**